

ПОЉОПРИВРЕДНА СТРУЧНА СЛУЖБА ЧАЧАК

Чачак – Хајдук Вељкова 43 – Тел. 032/320-710, Факс. 032/320-712, e-mail: ovcar@yu1.net

BILTEN-JANUAR

DEZINFEKCIJA ZEMLJIŠTA I NEGA RASADA

Proizvodnja rasada povrća je jako komplikovana ,jer se odvija u specifičnim uslovima koji su pogodni za pojavu mnogih patogena prouzrokovala oboljenja,propadanja rasada(visoka vlažnost i niska temperatura vazduha i zemljišta).Da bi se oboljenja javljala u manjem intenzitetu treba strogo kontrolisati temperaturu i vlažnost u plasteniku,i preduzeti sve preventivne mere u cilju bezbedne proizvodnje rasada.

Pored agrotehničkih mera(oranje,frezeriranje)treba uraditi analizu zemljišta na :makro elemente(azot,fosfor,kalijum),mikroelemente(gvožđe,mangan,cink,bor,bakar)sekundarne elemente(calcijum,magnezijum,sumpor) da bi primenili program đubrenja ,i da znamo koje osnovno đubrivo da koristimo ,a i kasnije folijarno u vegetaciji, jer zadnjih godina imamo velikih oštećenja na biljkama ne parazitne prirode.

Pre setve obavezno uraditi dezinfekciju zemljišta, kako bi smanjili inokulum patogena (bolesti, insekata i korova). Najefikasnija dezinfekcija zemljišta sprovodi se mašinama za vodenu paru. Dužina ekspozicije zavisi od vrste useva koji ćemo sejati od pola sata do dva sata. Zemljište treba da bude vlažno oko 70%. Folija sa naduvanom parom treba da stoji 24 sata, zatim polako otvaramo jedan kraj da para polako iziđe, pa kad se zemljište ohladi nakon nekoliko dana setva može da se obavi. Proizvođači koji nisu u mogućnosti da koriste mašinu, zaštitu treba da sprovode Basamid granulatom, 40-50 gr/m² ili 200-250 gr/m³ supstrata. Tretiranje sa ovim preparatom se izvodi 45-60 dana pre setve. Preparat treba inkorporirati u supstrat. Vlažnost supstrata treba da bude oko 70%, a temperatura od 8-20 C°.

Setva semena se obavlja sa zdravim certifikovanim semenom u hranljive kocke, ili saksije, a u zadnje vreme u plastične i stiroporske kontejnere. Prednost ovih načina proizvodnje je višestruka, jer prilikom sadnje koren biljaka se ne povređuje i one odmah nastavljaju sa razvićem. Ovakav način proizvodnje zahteva kvalitetne supstrate i smeše, koje se karakterišu dobrim vodeno-vazдушnim režimom, bogatim organskim lako pristupačnim hranljivim materijama.

Rasad paprike ,paradajiza,kupusa idrugih povrtarskih biljaka neophodno je zaštititi od prouzrokovala bolesti koje se redovno javljaju i pričinjavaju značajne štete. Zadnjih godina najštetnija bolest je «topljenje»rasada ili poleganje rasada koje prouzrokuju parazitne gljive: **Rhizoctonia solani,Phythium spp.,Phytophthora spp.**Bolesti se prenose semenom i biljnim ostacima u zemljištu(zato ističemo važnost zdravog semena i higijene polja). Pošto gljivica napada prizemni deo stabla koji dobija braon boju, omekšava i vrlo brzo truli, biljke venu i nestaju, tope se.

Bolest se koncentrično prenosi na zdrave biljke i usled toga se u leji pojavljuju “gola”, ćelava mesta. U slučaju jake zaraze zemljišta rasad propada na čitavoj površine leje. Na pojavu i širenje prouzrokovala poleganja rasada, utiče tmurno, oblačno vreme kao i povećana vlažnost zemljišta i vazduha. Kao preventivne mere za sprečavanje poleganje rasada preporučuje se promena mesta za proizvodnju, dezinfekcija semena i zemljišta, provetravanje leje ili plastenika i umereno zalivanje. Ukoliko se propusti neka od preventivnih mera pa se bolest pojavi, obolele biljke počupati i ukloniti, a gola mesta kao i sve biljke temeljno prskati tako da se “čorba“ sliva niz biljke i natapa površinski sloj zemljišta u leji. U ovu svrhu može se upotrebiti **Cineb S-80 u koncentraciji 0,20 % , Benomil ili Benfugin 0,05 % i Previcur N 0,15 %**. Pored poleganja rasada oboljenja

tipa lisne pegavosti takođe mogu nanositi značajne štete ukoliko se masovno pojave.

Prouzrokovajući ovog oboljenja su parazitne glive i bakterije koje se održavaju na semenu i biljnim ostacima, a šire se zalivanjem. Od gljivica prouzrokovaca ovog oboljenja najčešće su **Alternaria solani** i **Septoria lycopersici**, a od bakterija **Pseudomonas syringae**, **Xanthomonas campestris pv. vesicatoria**. Simptomi oboljenja najčešće se manifestuju u vidu manjih ili većih tamnih pega, nepravilnog oblika na nadzemnim organima biljka (listu, lisnoj peteljci i stablu). Osim primene preventivnih mera u cilju sprečavanja pojave bolesti prouzrokovajući lisne pegavosti uspešno se suzbijaju primenom hemijskih mera borbe. Sa merama zaštite početi preventivno pre pojave simptoma i to od momenta formiranja prvih stalnih listova, a zatim prskati svakih 7-10 dana do iznošenja rasada na stalno mesto. Najbolji rezultati postižu se naizmeničnom primenom preparata **Bakarni kreč- 50**, **Blauvit** i **Bakrocid S-50 u koncentraciji od 0,5 %**.

Na biljkama rasada paradajza i paprike pored napred navedenih oboljenja često se uočavaju **simptomi virozne prirode**. Mozaično šarenilo, hloroza i deformacija listova, zaostajanje biljaka u porastu osnovni su simptomi ovog oboljenja. Izvori primarnih virusnih infekcija su zaraženo seme, biljni ostaci i korovi sa kojih viruse prenose lisne vaši. Gust sklop biljka u lejama pogoduje širenju virusa koji se prenose dodirrom, ali lisne vaši imaju najveći značaj u njihovom prenošenju. Denzifikacija semena paprike 2% rastvorom kaustične sode (NaOH) u trajanju od 10 minuta ili semena paradajza u 2 % rastvoru sone kiseline (HCl) u toku 24 časa postiže se inaktiviranje virusnih čestica na površini semena. U oba slučaja seme posle denzifikacije treba temeljno isprati vodom u tankom sloju prosušiti i odmah sejati. Upotreba substrata bez biljnih ostataka iz predhodne proizvodnje, suzbijanje korova u lejama i oko nje kao i suzbijanje lisnih vaši predstavljaju osnovni način sprečavanja virusnih infekcija

Štetočine koje se najčešće javljaju i nanose štete u proizvodnji rasada su **lisne vaši**, rovc, puževi golaći, žičnjaci, miševi i krtica. Lisne vaši su sitni insekti nežnog tela koje nanose štete rasadu sisajući biljne sokove i prenoseći nekoliko veoma štetnih virusa. Zato ih treba odmah suzbijati čim

se primaju (praćenje žutim klopkama) jednim od sledećih insekticida:
Confidor 0,1 %, Perfekthion 0,1 %, Actelic 0,1%.

Poljoprivredna stručna služba Čačak
Dipl.ing Milica Pantelić